Werkwijze Buurtgezinnen

Opvoeden doen we samen

Buurtgezinnen werd in 2015 opgericht, geïnspireerd op een oude gedachte: opvoeden doen we samen. Gezinnen die steun kunnen gebruiken (vraaggezinnen) worden door een lokale coördinator gekoppeld aan een stabiel gezin in de buurt (steungezin). Op een laagdrempelige, gelijkwaardig en alledaagse manier krijgen kinderen zo wat extra liefde en aandacht terwijl hun ouders even worden ontlast.

Een belangrijk uitgangspunt van de Hervormingsagenda Jeugd is dat gezinnen zoveel mogelijk op eigen kracht en met hulp uit hun omgeving problemen het hoofd kunnen bieden – nog vóórdat professionele jeugdhulp nodig is.

Buurtgezinnen sluit hier naadloos op aan: wij zetten in op preventie. We willen voorkomen dat spanningen binnen gezinnen escaleren en er zwaardere hulp – of in het uiterste geval uithuisplaatsing – nodig is. In 2025 zijn we actief in meer dan 150 gemeenten en hebben we al meer dan 8.000 koppelingen tussen gezinnen tot stand gebracht.

Buurtgezinnen bereikt haar doelen door vitale steungezinnen te koppelen aan overbelaste vraaggezinnen in de buurt. Zo dragen we bij aan:

- Een veilige en positieve ontwikkeling van kinderen.
- Het versterken van de eigen kracht en opvoedvaardigheden van ouders.
- Het vergroten van een steunend netwerk voor kwetsbare ouders en kinderen.
- Meer onderlinge betrokkenheid en verbondenheid in de buurt.

Buurtgezinnen®
gezinnen voor gezinnen

Vraaggezinnen

Vraaggezinnen zijn gezinnen die te maken hebben met (dreigende) overbelasting, vaak als gevolg van een combinatie van beperkte draagkracht (zoals alleenstaand ouderschap of gezondheidsproblemen) en uitdagingen die veel van hen vragen. Ook vluchtelingengezinnen kunnen zich aanmelden. Niet elk gezin is geschikt voor deelname aan Buurtgezinnen. Soms kunnen problemen te zwaar zijn en is (eerst) professionele hulp nodig. Dit beoordeelt Buurtgezinnen na kennismaking met het vraaggezin.

Kenmerken vraaggezinnen:

- Gezinnen die overbelast zijn of dreigen te raken, waardoor de kinderen te weinig aandacht krijgen
- Vaak spelen omstandigheden mee, zoals alleenstaand ouderschap, armoede, mantelzorg, een verstandelijke beperking, psychische klachten of (gedrags)problemen bij het kind, die de draagkracht van ouders onder druk zetten.
- Het gezin kan niet terugvallen op familie of mensen om hen heen, of de steun die zij krijgen is beperkt.
- Ouders zijn gemotiveerd om mee te doen en kunnen afspraken maken én nakomen. Deelname aan Buurtgezinnen is altijd vrijwillig.
- De kinderen in het gezin zijn tussen de 0 en 23 jaar.

Vrijwillige steungezinnen

Steungezinnen bestaan uit ervaren en competente ouders die graag iets willen betekenen voor een ander en zo een waardevolle bijdrage leveren aan de samenleving. Zij ondersteunen het vraaggezin, maar nemen de opvoeding niet over. Ze bieden juist ruimte voor kinderen om kind te zijn en helpen ouders hun eigen kracht en zelfredzaamheid te versterken. Steunouders worden zorgvuldig geselecteerd op basis van een competentieprofiel en dienen een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) te overleggen.

De ondersteuning wordt afgestemd op de behoeften van het vraaggezin en kan uiteenlopen van wekelijkse opvang op een vaste middag, logeerpartijen, tot meegaan naar sportactiviteiten of ouderavonden.

De achtergronden van steungezinnen zijn divers: het kunnen jonge gezinnen zijn, gezinnen met uitwonende kinderen, of senioren die een opa-en-oma-rol vervullen. Zo kunnen ook senioren een zinvolle bijdragen leveren en mee blijven doen. De religieuze en culturele achtergrond van onze steungezinnen verschilt en ook mannen- en vrouwenstellen of éénoudergezinnen bieden steun.

De werving van steungezinnen gebeurt onder andere via scholen, vrijwilligerscentrales, gezondheidscentra, sportverenigingen, kerken en buurthuizen. Daarnaast is de inzet van Facebook en Instagram uitermate effectief gebleken bij het zoeken van steungezinnen; Buurtgezinnen is daar dan ook zeer actief. Voor elke Buurtgezinnen gemeente maken wij een eigen Facebook en Instagram pagina.

Matchen en begeleiden van gezinnen

Na aanmelding bezoekt de coördinator het vraaggezin. In twee gesprekken wordt gekeken naar de aard van het gezin, wat goed gaat, wat lastig is, en welke steun gewenst is. Daarna wordt een wervingsprofiel opgesteld, dat via onze website en sociale media wordt gedeeld.

Wanneer zich geschikte steungezinnen melden, voert de coördinator ook met hen twee gesprekken. Op basis daarvan doet zij een voorstel aan het vraaggezin. Klikt het tijdens de kennismaking tussen beide gezinnen, dan worden afspraken gemaakt en huisregels ondertekend.

Vraag- en steungezin gaan een duurzame verbintenis met elkaar aan, zo lang als wenselijk is.

Na de proefperiode van twee maanden, volgt een evaluatiegesprek. Daarna vindt elke zes maanden een voortgangsgesprek plaats met de coördinator en beide gezinnen. Tussendoor is de coördinator beschikbaar bij vragen en problemen, bijvoorbeeld als er zorgen zijn over de ontwikkeling van een kind of als er meer nodig is. Bij signalen van onveiligheid speelt de coördinator een belangrijke rol.

Steungezinnen leven en veren mee met de mogelijkheden en beperkingen van het gezin dat ze ondersteunen. De aard en mate van ondersteuning kan variëren in de loop van de tijd, mede afhankelijk van de toenemende eigen kracht van het vraaggezin. Dit is tijdens de evaluaties onderwerp van gesprek.

Na twee jaar stopt de begeleiding van Buurtgezinnen. Tegen die tijd is de relatie tussen de gezinnen zo stevig geworden dat ze zelfstandig verder kunnen. Mocht dat nodig zijn, dan kan altijd opnieuw contact worden opgenomen met de coördinator.

Rol coördinator Buurtgezinnen

Buurtgezinnen stelt in overleg met de gemeente een lokale coördinator aan die zorgt voor:

- Publiciteit in de gemeente over dit nieuwe initiatief.
- Afstemming met samenwerkingspartners in het sociaal domein.
- Opsporen van vraaggezinnen en steungezinnen.
- Kennismakingsgesprekken en screening van gezinnen.
- Koppelen van vraag- en steungezinnen.
- Formeel vastleggen van de afspraken in een contract.
- Begeleiden van de steungezinnen.
- Monitoren van de voortgang, kwaliteit en veiligheid.
- Organiseren van Buurtgezinnen-activiteiten voor vraag- en steungezinnen.
- Voeren van voortgangsoverleg met de gemeente.
- Beheer van lokale sociale media; Facebook en Instagram account.
- Registratie en onderhoud gegevensbestanden database.

De coördinator wordt ondersteund door een regiocoördinator en een professionele landelijke backoffice. Nieuwe coördinatoren worden ingewerkt en begeleid. Tenminste eenmaal per kwartaal komen de coördinatoren uit dezelfde regio bij elkaar voor intervisie en professionalisering. Daarnaast zijn er landelijke professionaliserings-dagen via de Buurtgezinnen Academie.

Inzet van De Oudertelefoon

Sinds april 2025 valt De Oudertelefoon onder het bestuur van Buurtgezinnen. Net als Buurtgezinnen biedt deze organisatie laagdrempelige, vrijwillige ondersteuning aan ouders. Ouders kunnen op werkdagen gratis en anoniem bellen en chatten met getrainde vrijwilligers met een professionele achtergrond.

Voor gezinnen die zich hebben aangemeld bij Buurtgezinnen, maar nog wachten op een match, is dit een waardevolle aanvulling. De Oudertelefoon biedt een luisterend oor en denkt met hen mee bij zowel grote als kleine zorgen. Ook ná het afronden van een koppeling kunnen ouders bij De Oudertelefoon terecht voor nazorg – laagdrempelig, wanneer zij daar behoefte aan hebben. Zo kan worden voorkomen dat nieuwe problemen uitgroeien tot iets groters. De coördinator informeert ouders actief over dit aanbod.

Doorverwijzen naar formele hulp

Soms maken steungezinnen zich zorgen over de ontwikkeling van een kind of over de opvoedvaardigheden van de vraagouders. Wanneer dit buiten hun expertise valt, is dit onderwerp van gesprek tijdens het voortgangsoverleg tussen steungezin, vraaggezin en de coördinator van Buurtgezinnen.

Aan het begin van de samenwerking wordt met elkaar afgesproken dat bij dit soort zorgen de coördinator wordt betrokken. De coördinator kent de sociale kaart en kan gericht doorverwijzen naar de formele hulp. Het komt voor dat steunouders vervolgens betrokken worden bij het hulpverleningstraject dat volgt. We vinden het daarbij belangrijk dat zij niet de rol van hulpverlener krijgen. Zij zijn er om de ouders bij te staan en sterker te maken en dragen bij aan (het herstel van) het gewone leven.

Bijdragen aan de ‘pedagogische civil society’

Twee belangrijke pijlers van Buurtgezinnen zijn geïnspireerd op de ‘pedagogische civil society’:

- Samen zorgdragen voor de opvoeding van kinderen
- Bouwen aan gemeenschapskracht

Veel vraaggezinnen hebben een beperkt sociaal netwerk. De koppeling aan één steungezin helpt, maar er is meer nodig.
In plaats van het gevoel dat een vraaggezin faalt omdat ze het alleen niet redden, willen we bouwen aan een gemeenschap waarin samen opvoeden de norm is en niet de afwijking.
‘It takes a village to raise a child’. Ergens bij horen en het gevoel hebben er niet alleen voor te staan geeft kracht.

Andersom willen steungezinnen hun ‘bubbel’ doorbreken. Zij ervaren het contact met een gezin uit een andere sociale klasse of met een andere culturele achtergrond als een verrijking en horizonverruiming.

De kinderombudsvrouw verwoordde het als volgt:
‘In onze samenleving is het niet meer vanzelfsprekend dat jongeren ouderen ontmoeten of dat mensen uit verschillende sociaaleconomische klassen of culturele achtergrond elkaar tegenkomen. Buurtgezinnen kan verbindingen leggen tussen deze groepen.’

Vanaf het tweede jaar in een gemeente start de coördinator daarom met het organiseren van activiteiten voor vraag- en steungezinnen om de onderlinge relaties te versterken en vraaggezinnen een groter netwerk te bieden.

Onze rol bij kansengelijkheid

Eén op de drie kinderen bij Buurtgezinnen groeit op in armoede. We weten dat dit grote gevolgen kan hebben voor hun ontwikkelkansen. Financiën is daarom een vast onderwerp bij de kennismaking tussen de coördinator en het vraaggezin. Indien nodig verwijst de coördinator actief door naar lokale armoedevoorzieningen.

Alle coördinatoren zijn officieel intermediair en kunnen financiële ondersteuning aanvragen voor zaken als muziekles, contributie voor de sportvereniging, sportkleding etc. Om kinderen en ouders die in armoede leven even een zorgeloze tijd te bieden, is er een structurele samenwerking met Stichting Het Vergeten Kind. Buurtgezinnen kan kinderen aanmelden voor uitjes, weekenden en vakanties van deze stichting.

We werken ook samen met onder andere de Linda Foundation, Stichting Uitgestelde Kinderfeestjes, ANWB Kinderfietsplan, het Jeugdfonds Sport & Cultuur en allerlei lokale organisaties die activiteiten voor kinderen in armoede organiseren.

Onze droom

Ieder kind dat via Buurtgezinnen naar een steungezin gaat, heeft een fiets, gaat naar muziekles of zit op een sportvereniging, viert zijn/haar verjaardag, krijgt iets extra's in de december-feestmaand en doet wat leuks in de vakantie. Oudere kinderen hebben een laptop. Zo bevorderen we de gelijke kansen van kinderen, ongeacht hun afkomst.

Resultaten en rapportage

In het eerste jaar ontvangt de gemeente elk kwartaal een voortgangsrapportage van Buurtgezinnen. Vanaf het tweede jaar gebeurt dit halfjaarlijks. Ook het aantal contacten met De Oudertelefoon wordt jaarlijks gerapporteerd.

Daarnaast publiceert Buurtgezinnen jaarlijks een Landelijke Effectrapportage met daarin cijfers over het sociale en financiële rendement van onze aanpak. Hierin staan de effecten voor ouders en kinderen en de behaalde resultaten. Ook brengen we in kaart, door middel van kwalitatieve beschrijvingen van koppelingen, welke besparingen de inzet van Buurtgezinnen heeft opgeleverd door het voorkomen, stoppen of afschalen van andere vormen van hulpverlening.

Klantentevredenheid

Het allerbelangrijkste voor ons is, wat gezinnen van onze dienstverlening vinden. Daarom voeren we jaarlijks een klantentevredenheidsonderzoek uit onder al onze (gekoppelde) gezinnen.
De waardering voor Buurtgezinnen blijkt zeer hoog. De gemiddelde score die vraag- en steungezinnen Buurtgezinnen in alle regio's geven is een **9**. De meest recente **Factsheet Klantentevredenheid** is te downloaden via onze website.

Onderzoek

Vanaf de start is er onderzoek gedaan naar de werkwijze en effecten van Buurtgezinnen. Een greep uit de onderzoeken:

- Het lectoraat ‘Outreachend werken en innoveren’ van de Hogeschool van Amsterdam onderzocht de samenwerking tussen gezinnen. Rapport: Pionieren in relaties.
- In 2020 publiceerde de Christelijke Hogeschool Ede (lectoraat Kind in Gezin) een rapport over het sociale en financiële rendement, uitgevoerd door Elize Lam.
- In 2021 deed Solid Road praktijkonderzoek naar de ervaringen van vluchtelingengezinnen bij Buurtgezinnen.
- In 2022 hebben we bij 306 koppelingen tussen gezinnen, met 435 betrokken kinderen, de effecten onderzocht. Een koppeling loopt in principe twee jaar en aan het einde van die twee jaar doen we een eindmeting bij deze gezinnen. Aan dit onderzoek namen 34 uiteenlopende gemeenten deel (grote en kleine, stedelijke en landelijke). Rapport: Landelijke Effectrapportage 2025.
- Op dit moment is Buurtgezinnen als veldpartij betrokken bij een meerjarig onderzoek van Partners voor Jeugd naar de inzet van informele steun voor ouders met een beperking.

Alle genoemde rapporten zijn te downloaden via onze website.

Bijzondere erkenning

In 2017 ontvingen we het ‘Appeltje van Oranje’ uit handen van koning Willem Alexander - een jaarlijkse prijs van het Oranje Fonds voor vernieuwende sociale initiatieven. Datzelfde jaar bracht koningin Máxima een werkbezoek aan Buurtgezinnen.

In 2021 werden we bekroond met de Hartenhuis-award van Stichting Het Vergeten Kind vanwege onze bijdrage aan het doorbreken van het sociaal isolement waarin veel kinderen opgroeien.

In 2025 kwam koningin Máxima wederom op bezoek bij Buurtgezinnen ter ere van ons 10-jarig jubileum en de uitgifte van ons boekje ‘Waar ik me thuis voel’ met ervaringsverhalen van Buurtgezinnen kinderen.

Ter ere van ons 10-jarig jubileum maakten we het boekje ‘Waar ik me thuis voel’ met 10 bijzondere verhalen van kinderen, ouders en steunouders over hun ervaringen met Buurtgezinnen.

Klik op de foto om de online versie te bekijken.